

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет політичних наук
Кафедра міжнародних відносин та зовнішньої політики

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОНФЛІКТОЛОГІЯ ТА ТЕОРІЯ ПЕРЕГОВОРІВ

Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» /
С3 Міжнародні відносини

Розробник

Завідувач кафедри розробника

Завідувач кафедри спеціальності

Гарант освітньої програми

Декан факультету /директор інституту

(до якого відносяться спеціальності)

Начальник НМВ

Ірина ГАБРО

Олександр ШЕВЧУК

Олександр ШЕВЧУК

Ірина ГАБРО

Анастасія ХМЕЛЬ

Євгенія ПОСТИКІНА

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Конфліктологія та теорія переговорів	
Галузь знань	29 «Міжнародні відносини» / С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»	
Спеціальність	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»/ С 3 Міжнародні відносини	
Спеціалізація (якщо є)		
Освітня програма	Міжнародні відносини (з вивченням двох іноземних мов)	
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)	
Статус дисципліни	нормативна	
Курс навчання	4	
Навчальний рік	2025-2026	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	7, 8	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	9 кредитів / 270 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – курсова робота – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	62	Не передбачено
	63	
	30	
115		
Відсоток аудиторного навантаження	46 %	
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	Курсова робота, атестація	
Форма підсумкового контролю	іспит	

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Метою курсу є розширення наукового світогляду студентів, їх знань і навичок, надавши їм знання з теорії конфліктології, та теорії і практики переговорів. Оскільки міжнародне життя не позбавлене конфліктів, а навпаки, перебіг подій ХХ і початок ХХІ ст. доводить збільшення їх кількості, видів і причин та свідчить про масштабність наслідків, курс є дуже важливим для студентів-міжнародників, що впливає на кількість приділених годин до курсу, підготовки студентів та якість перевірки набутих ними знань.

Завданнями курсу є:

- ознайомлення студентів з теоретичними основами конфліктології та теорії переговорів;
- з'ясування ролі конфліктів у суспільстві та міжнародній політиці, їх наслідків; розкриття специфіки конфліктів, їх видів, типів;
- аналіз можливих шляхів попередження та вирішення конфліктів;
- розкриття ролі переговорів та переговорного процесу як одного з основних видів попередження і вирішення конфліктів;
- ознайомлення студентів із історією конфліктів у світовій політиці з середини ХХ ст. і по наш час та на основі цих наочних прикладів зробити аналіз ефективності застосування теоретичних наробок конфліктології та вдалих/невдалих методів і шляхів вирішення розглянутих конфліктів.

Очікувані результати навчання.

Студент повинен знати:

- національні інтереси України на міжнародній арені (СК 8);
- міжнародну конфліктологію та теорії ведення переговорів (СК 15);
- природу та динаміку міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів (РН 02);
- принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень (РН 04);
- природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях (РН 06);
- аналізувати сучасні конфлікти з точки зору: причин, перебігу, наслідків, шляхів їх вирішення;
- аналізувати теорію переговорів, її здобутки та наслідки застосування, в тому числі, як превентивної дипломатії.

Студент повинен вміти:

- вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 3);
- генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК 6);
- застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 7);
- здатність допошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 12);
- ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності (ЗК 14);
- виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій (СК 1);
- аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному (СК 2);

- оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях (СК 3);
- розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень (СК 4);
- аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав (СК 5);
- застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем (СК 9);
- аналізувати структуру та динаміку міжнародних суспільних комунікацій, виявляти їх вплив на міжнародну систему, державні та суспільні інститути (СК 10);
- аналізувати процеси світової політики і глобальних проблем сучасності (СК 14);
- здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси (РН 07);
- здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні (РН 11);
- застосовувати для розв'язання складних спеціалізованих задач міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо (РН 15);
- відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності (РН 16).

3. Програма навчальної дисципліни

Денна форма:

	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
1	Предмет та завдання курсу. Конфліктологія, її предмет та задачі, історія становлення як науки. Формування вітчизняної школи конфліктології	2	2	4
2	Сучасні теорії конфлікту. Поняття конфлікту	2	2	3
3	Соціальний та політичний конфлікти		2	4
4	Етнонаціональні конфлікти.	2	1	5
5	Конфлікти через стан навколишнього середовища	2	1	4
6	Мовні конфлікти в сучасному світі	2		4
7	Феномен міжнародного конфлікту у світовій політиці	2	2	3
	Сфери розгортання міжнародних конфліктів		2	4
8	Типи й форми сучасних міжнародних конфліктів	2	2	4
9	Причини й витоки сучасних міжнародних конфліктів	2	4	3
10	Транснаціональні конфлікти та міжнародний тероризм	2	2	3
11	Гібридні війни як форма агресії та інтервенції	2	2	3
12	Управління міжнародними конфліктами. ООН і врегулювання міжнародних конфліктів	2	2	3
13	Конструктивний потенціал конфліктів і міжнародна безпека	2	2	3
	Конфлікт між Ізраїлем та Іраном	2		5
14	Близькосхідний конфлікт		2	6

15	Конфлікти в Африці кінця ХХ – початку ХХІ ст.	2	2	5
16	Конфлікти в Азії		2	5
17	Конфлікт в Афганістані	2	2	3
18	Проблема поділу Кіпру	2	2	3
19	Етнічні конфлікти на теренах Європи та шляхи їх вирішення	4	4	3
20	Етнополітичні конфлікти на Фіджі та Соломонових островах	2		4
21	Тайванська криза в міжнародних відносинах	2	2	4
22	Конфлікти на пострадянському просторі	4	7	3
23	Міжнародні переговори: поняття, концепції, класифікація, функції	2	2	3
24	Структура переговорного процесу	2	1	4
25	Підготовка до ведення міжнародних переговорів	2	1	4
26	Психологія ділового спілкування та стилі ведення переговорів	2	2	3
27	Моделі ведення міжнародних переговорів	4	2	3
28	PR-супровід переговорного процесу	2	2	4
29	Посередництво в переговорах	4	4	3
	Всього за курсом	62	63	115

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

№	Тема заняття / план
1	<p>Предмет та завдання курсу. Конфліктологія, її предмет та задачі, історія становлення як науки. Формування вітчизняної школи конфліктології</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет та завдання курсу. Місце курсу в системі інших політологічних дисциплін у плані бакалавра-міжнародника. 2. Конфліктологія, її методи, предмет та задачі. 3. Перші згадки про конфліктологію. Становлення конфліктології як науки 4. Формування вітчизняної школи конфліктології. 5. Конфліктологічний підхід до аналізу суспільно-політичної ситуації в Україні.
2	<p>Сучасні теорії конфлікту. Поняття конфлікту.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні основи конфлікту. Основні теорії конфлікту: функціоналістські теорії, теорії конфлікту. Вчення Д. Белла, К. Боулдінга, М. Крозьє, А. Турена, Ю. Гальтунга і т.д. Визначення конфлікту. 2. Класифікація конфліктів, типи та причини конфліктів, динаміка, етапи та функції конфлікту. Життєвий цикл конфлікту.
3	<p>Етнонаціональні конфлікти.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та основні причини етнополітичних конфліктів. 2. Тенденції етнополітичних конфліктів, шляхи їх врегулювання.
4	<p>Конфлікти через стан навколишнього середовища</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття “інвайроментальна” агресія. Інвайроментальна агресія як основне джерело політичних конфліктів. 2. Три групи екологічних конфліктів: територіальні, природно-ресурсні та екологічні. Концепція “війна за ресурси”. “Рибні” конфлікти. Конфлікти через забруднення атмосфери. Конфлікти через забруднення морських вод. 3. Стратегія боротьби з глобальними забрудненнями навколишнього середовища
5	<p>Мовні конфлікти в сучасному світі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та сутність мовного конфлікту 2. Історичні приклади мовних конфліктів 3. Динаміка мовних конфліктів в ХХІ столітті
6	<p>Феномен міжнародного конфлікту у світовій політиці</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблема наукового визначення міжнародного конфлікту. 2. Міжнародна криза як специфічна форма міжнародного конфлікту. 3. Зв’язок насилля та міжнародного конфлікту. 4. Структура міжнародного конфлікту. 5. Монополія держави на участь в міжнародних конфліктах. 6. Фази міжнародного конфлікту.
7	<p>Типи й форми сучасних міжнародних конфліктів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Типологія міжнародних конфліктів. 2. Особливості типів міжнародних конфліктів другої половини ХХ століття – колоніальні війни; безпосереднє протистояння наддержав; локальні конфлікти за важливої опосередкованої участі наддержав; локальні конфлікти без важливої або за незначної участі наддержав. 3. Проблематика регіональних і локальних конфліктів. 4. Особливості конфліктів між великими державами в ХХ столітті.

	5. Особливості конфліктів між державами Глобального Півдня та Глобальної Півночі.
8	<p>Причини й витоки сучасних міжнародних конфліктів: системні параметри постбіполярності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Якісні параметри «нових» конфліктів. «Інформаційні війни». 2. Теорія «справедливої війни». 3. Конфліктогенність пост біполярної системи міжнародних відносин. 4. Гегемонія в сучасному світі та її вплив на міжнародні відносини. 5. Асиметричні конфлікти..
9	<p>Транснаціональні конфлікти та міжнародний тероризм</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Природа тероризму. Поняття міжнародного тероризму. 2. Основні риси сучасного тероризму. 3. Суб'єкти терористичної діяльності, їхні стратегії та системи мотивацій, цілі та засоби. Організаційні структури сучасного міжнародного тероризму. 4. Використання тероризму в глобальних, регіональних і локальних конфліктах. 5. Інформаційне забезпечення міжнародного тероризму. 6. Проблеми боротьби з міжнародним тероризмом. «Глобальна війна проти терору»
10	<p>Гібридні війни як форма агресії та інтервенції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та сутність гібридної війни 2. Методи ведення гібридної війни 3. Протидія гібридній агресії в інформаційному просторі
11	<p>Управління міжнародними конфліктами. ООН і врегулювання міжнародних конфліктів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Управління міжнародними конфліктами: поняття, умови, чинники. 2. Проблема запобігання міжнародним конфліктам. Втручання в міжнародні конфлікти. 3. Регулювання міжнародних конфліктів: мета, функції, умови, ключові етапи проблеми легітимізації та інституалізації. 4. Способи і механізми врегулювання конфліктів. 5. Діяльність ООН з підтримки миру: миротворчі операції, місії з підтримки миру. Участь ООН у врегулюванні регіональних конфліктів.
12	<p>Конструктивний потенціал конфліктів і міжнародна безпека</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасне поняття міжнародної безпеки. Основні загрози міжнародній безпеці на сучасному етапі розвитку системи міжнародних відносин. 2. Зв'язок між безпекою та конфліктами. Основні моделі безпеки постбіполярного світу. 3. Шляхи зміцнення міжнародної безпеки в постбіполярному світі.
13	<p>Конфлікт між Ізраїлем та Іраном</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Історія розвитку конфлікту. 4. Сучасний стан
14	<p>Конфлікти в Африці кінця ХХ – початку ХХІ ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Війна в Перській затоці 1991 р. Іракська війна 2003-2011 рр. 2. ІДІЛ як фактор дестабілізації та конфліктності в регіоні. «Боко Харам» як фактор дестабілізації Нігерії. 3. Арабська весна 2010 р. як причина підвищення конфліктності в регіоні.
15	<p>Конфлікт в Афганістані</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Витоки конфлікту в Афганістані 2. Перебіг та наслідки Афганської війни 1979-1989 рр. 3. Військова операція НАТО в Афганістані 4. Сучасний стан проблеми
16	Проблема поділу Кіпру

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історичні передумови кіпрської проблеми. 2. Хід конфлікту між Грецією та Туреччиною навколо Кіпру. Поділ Кіпру за етнічною ознакою. 3. Перспективи врегулювання кіпрської проблеми.
17	<p>Етнічні конфлікти на теренах Європи та шляхи їх вирішення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблема басків і каталонців в Іспанії 2. Проблеми Північної Ірландії та Шотландії у Великій Британії 3. Проблема Корсики у Франції.
18	<p>Етнічні конфлікти на теренах Європи та шляхи їх вирішення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розпад Югославії, Боснійська війна і проблема Косово. 2. Вихід зі складу Югославії Словенії: «Десятиденна війна». Війна за Незалежність Хорватії (1991-1995 рр.). Боснійська війна у Боснії та Герцеговині (1992-1995 рр.). 3. Проблема Косово. Конфлікт між Косово та Сербією, роль НАТО, ООН, ОБСЄ, ЄС у вирішенні конфлікту. Сучасний стан.
19	<p>Етнополітичні конфлікти на Фіджі та Соломонових островах</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови, перебіг та наслідки конфлікту на Фіджі 2. Етнополітичний конфлікт на Соломонових Островах 3. Роль Австралії у врегулюванні конфліктів на Фіджі та Соломонових островах
20	<p>Тайванська криза в міжнародних відносинах</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Перша криза в Тайванській протоці 2. Тайванська криза 1958 року: передумови, перебіг та наслідки 3. Третя Тайванська криза. 4. Сучасний стан тайванської проблеми
21	<p>Конфлікти на пострадянському просторі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вірменсько-азербайджанський конфлікт: причини, перебіг та сучасний стан відносин між державами. 2. Проблема територіальної цілісності Грузії. Перебування і виведення російських військ з території Грузії. Втручання Росії у внутрішні справи Грузії. 3. Ескалація конфлікту навколо Південної Осетії та Абхазії. Реакція міжнародної спільноти. Сучасний стан.
22	<p>Конфлікти на пострадянському просторі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Придністровський конфлікт: причини, розвиток. 2. Сучасний стан придністровського конфлікту.
23	<p>Міжнародні переговори: поняття, концепції, класифікація, функції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття "переговори". Основні підходи до дослідження переговорів. 2. Теорія мистецтва дипломатичних переговорів Г. Моргентау. Теорія переговорів К.Райта "залізний кулак в оксамитовій рукавичці". 3. Погляди на переговорний процес Р.Фішера та У.Юрі. 4. Класифікація міжнародних переговорів.
24	<p>Структура переговорного процесу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етапи ведення переговорів та їх особливості. Етап взаємного уточнення інтересів, концепцій, позицій. Дискусійний етап. Підсумковий етап. 2. Стратегії ведення переговорів. Стратегія торгу. Стратегія спільного з партнером пошуку вирішення проблеми. Способи подання позиції. 3. Основні тактичні прийоми ведення переговорів. 4. Проблема переговорної гнучкості і переговори в умовах нерівності сил. 5. Затвердження підсумків переговорів. 6. Види документів за підсумками переговорів.
25	<p>Підготовка до ведення міжнародних переговорів</p>

	<p>1. Завдання і проблеми підготовчої роботи.</p> <p>2. Основні стадії підготовки переговорів</p>
26	<p>Психологія ділового спілкування та стилі ведення переговорів</p> <p>1. Психологічний настрій партнерів. Переговорна сторона. Правила впливу на співбесідника. Щира зацікавленість іншою особою. Керованість дій та настрою.</p> <p>2. Поняття “національний стиль ведення переговорів”. Роль національних стилів в переговорному процесі.</p> <p>3. Погляди У.Зартмана, М.Бергмана, Р.Коена, Г.Фішера, К.Йонссона.</p> <p>4. Характеристика національних стилів ведення переговорів: американський, німецький, англійський, французький, японський, китайський, арабський.</p> <p>5. Особисті стилі ведення переговорів. Якості “ідеального переговорника”.</p> <p>6. Психологічні аспекти ведення переговорів.</p>
27	<p>Моделі ведення міжнародних переговорів</p> <p>1. Метод жорсткого (конфронтаційного) торгу, м’якої та змішаної стратегії моделі торгу</p> <p>2. Медіаційна модель ведення переговорів</p> <p>3. Інтегративна модель ведення переговорів</p>
28	<p>Моделі ведення міжнародних переговорів</p> <p>1. Полемічна переговорна модель</p> <p>2. Моделі принципів переговорів</p>
29	<p>PR-супровід переговорного процесу</p> <p>1. Інформаційна революція і політичні переговори</p> <p>2. Концепція інформаційної кампанії на переговорах</p> <p>3. М’які інформаційні технології</p>
30	<p>Посередництво в переговорах</p> <p>1. Посередництво у конфліктах. Функції посередника. Стратегії посередництва. Види посередництва. Нейтральність посередника.</p> <p>2. Поняття "третя сторона". Поняття "спостерігач" та його функції.</p>
31	<p>Посередництво в переговорах</p> <p>1. Арбітраж та його функції. "Місії добрих послуг".</p> <p>2. Посередництво держав. Посередництво міждержавних та неурядових організацій. Інші види посередництва. Ефективність посередницьких зусиль</p>

4.2. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять

№	Тема заняття / план
1	<p>Предмет та завдання курсу. Конфліктологія, її предмет та задачі, історія становлення як науки. Формування вітчизняної школи конфліктології</p> <p>1. Перші згадки про конфліктологію. Становлення конфліктології як науки</p> <p>2. Формування вітчизняної школи конфліктології.</p>
2	<p>Сучасні теорії конфлікту. Поняття конфлікту</p> <p>1. Теоретичні основи конфлікту. Основні теорії конфлікту: функціоналістські теорії, теорії конфлікту. Вчення Д. Белла, К. Боулдінга, М. Крозьє, А. Турена, Ю. Гальтунга і т.д.</p> <p>2. Визначення конфлікту.</p> <p>3. Класифікація конфліктів, типи та причини конфліктів, динаміка, етапи та функції конфлікту.</p> <p>4. Життєвий цикл конфлікту.</p>

3	<p>Соціальний та політичний конфлікти</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття соціального конфлікту. Природа соціального конфлікту, його причини та сутність. 2. Типи соціального конфлікту. 3. Політичний конфлікт, його визначення та ідентифікація. Особливості аналізу політичного конфлікту. 4. Класифікація політичних конфліктів
4	<p>Конфлікти через стан навколишнього середовища. Етнонаціональні конфлікти.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття “інвайроментальна” агресія. Інвайроментальна агресія як основне джерело політичних конфліктів. 2. Три групи екологічних конфліктів: територіальні, природно-ресурсні та екологічні. Концепція “війна за ресурси”. “Рибні” конфлікти. Конфлікти через забруднення атмосфери. Конфлікти через забруднення морських вод. 3. Стратегія боротьби з глобальними забрудненнями навколишнього середовища. 4. Сутність та основні причини етнополітичних конфліктів. 5. Тенденції етнополітичних конфліктів, шляхи їх врегулювання.
5	<p>Феномен міжнародного конфлікту у світовій політиці</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблема наукового визначення міжнародного конфлікту. 2. Міжнародна криза як специфічна форма міжнародного конфлікту. 3. Зв’язок насилля та міжнародного конфлікту. 4. Структура міжнародного конфлікту. 5. Монополія держави на участь в міжнародних конфліктах. 6. Фази міжнародного конфлікту.
6	<p>Сфери розгортання міжнародних конфліктів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародні економічні конфлікти. 2. Міжнародні енергетичні конфлікти. 3. Міжнародні релігійні конфлікти.
7	<p>Типи й форми сучасних міжнародних конфліктів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Типологія міжнародних конфліктів. 2. Проблематика регіональних і локальних конфліктів. 3. Особливості конфліктів між державами Глобального Півдня та Глобальної Півночі.
8	<p>Причини й витоки сучасних міжнародних конфліктів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тенденції розвитку конфліктності наприкінці ХХ - початку ХХІ століть. Еволюція феномену міжнародних конфліктів після завершення холодної війни. 2. Якісні параметри «нових» конфліктів. «Інформаційні війни». 3. Теорія «справедливої війни».
9	<p>Причини й витоки сучасних міжнародних конфліктів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Конфліктогенність пост біполярної системи міжнародних відносин. 2. Гегемонія в сучасному світі та її вплив на міжнародні відносини. 3. Асиметричні конфлікти. 4. Транснаціональні конфлікти: поняття та приклади.
10	<p>Транснаціональні конфлікти та міжнародний тероризм</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Природа тероризму. Поняття міжнародного тероризму. 2. Основні риси сучасного тероризму. 3. Суб’єкти терористичної діяльності, їхні стратегії та системи мотивацій, цілі та засоби. Організаційні структури сучасного міжнародного тероризму. 4. Використання тероризму в глобальних, регіональних і локальних конфліктах.

	<p>5. Інформаційне забезпечення міжнародного тероризму.</p> <p>6. Проблеми боротьби з міжнародним тероризмом. «Глобальна війна проти терору» (GWOT –Global War on Terror).</p>
11	<p>Гібридні війни як форма агресії та інтервенції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та сутність гібридної війни 2. Методи ведення гібридної війни 3. Протидія гібридній агресії в інформаційному просторі
12	<p>Управління міжнародними конфліктами. ООН і врегулювання міжнародних конфліктів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Управління міжнародними конфліктами: поняття, умови, чинники. 2. Проблема запобігання міжнародним конфліктам. Втручання в міжнародні конфлікти. 3. Способи і механізми врегулювання конфліктів. 4. Участь ООН у врегулюванні регіональних конфліктів.
13	<p>Конструктивний потенціал конфліктів і міжнародна безпека</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасне поняття міжнародної безпеки. Основні загрози міжнародній безпеці на сучасному етапі розвитку системи міжнародних відносин. 2. Зв'язок між безпекою та конфліктами. Основні моделі безпеки постбіполярного світу. 3. Шляхи зміцнення міжнародної безпеки в постбіполярному світі.
14	<p>Близькосхідний конфлікт</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Крах мандатної системи як структурна причина конфлікту на Близькому Сході. 2. Арабо-ізраїльські війни як етапи ескалації міждержавного конфлікту. 3. Палестинська проблема як приклад затяжного етнополітичного конфлікту. 4. Переговорні процеси (Кемп-Девід, Осло): причини часткового успіху та провалу. 5. Сучасний стан арабо-ізраїльського протистояння
15	<p>Конфлікти в Африці кінця ХХ – початку ХХІ ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Арабська весна 2010 р. як причина підвищення конфліктності в регіоні. 2. Громадянська війна в Сирії як мультиакторний та проксі-конфлікт. 3. Роль регіональних і глобальних акторів у сирійському конфлікті. 4. Конфлікт в Ємені. 5. Конфлікт у Судані.
16	<p>Конфлікти в Азії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Індо-пакистанський конфлікт як приклад затяжного конфлікту з ядерним стримуванням. 2. Південнокитайське море: багатосторонній територіальний конфлікт. Претензії Китаю та держав Південно-Східної Азії. 3. М'янма після 2021 року: громадянська війна нового типу. Роль АСЕАН у спробах врегулювання.
17	<p>Конфлікт в Афганістані</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Витоки конфлікту в Афганістані 2. Перебіг та наслідки Афганської війни 1979-1989 рр. 3. Військова операція НАТО в Афганістані 4. Сучасний стан проблеми
18	<p>Проблема поділу Кіпру</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історичні передумови кіпрської проблеми. 2. Хід конфлікту між Грецією та Туреччиною навколо Кіпру. Поділ Кіпру за етнічною ознакою. 3. Перспективи врегулювання кіпрської проблеми.
19	<p>Етнічні конфлікти на теренах Європи та шляхи їх вирішення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Баскська та каталонська проблеми: конфлікт ідентичності та автономії.

	<p>2. Північна Ірландія: роль переговорів і мирних угод у врегулюванні конфлікту.</p> <p>3. Шотландське питання як приклад мирної сецесійної конкуренції.</p> <p>4. Корсиканська проблема: латентний конфлікт і політика деескалації.</p>
20	<p>Етнічні конфлікти на теренах Європи та шляхи їх вирішення</p> <p>1. Вихід зі складу Югославії Словенії: «Десятиденна війна».</p> <p>2. Війна за Незалежність Хорватії (1991-1995 рр.).</p> <p>3. Боснійська війна у Боснії та Герцеговині (1992-1995 рр.).</p> <p>4. Проблема Косово.</p> <p>5. Конфлікт між Косово та Сербією, роль НАТО, ООН, ОБСЄ, ЄС у вирішенні конфлікту. Сучасний стан.</p>
21	<p>Тайванська криза в міжнародних відносинах</p> <p>1. Перша криза в Тайванській протоці</p> <p>2. Тайванська криза 1958 року: передумови, перебіг та наслідки</p> <p>3. Третя Тайванська криза.</p> <p>4. Сучасний стан тайванської проблеми</p>
22	<p>Конфлікти на пострадянському просторі</p> <p>1. Вірменсько-азербайджанський конфлікт: причини, перебіг та сучасний стан відносин між державами.</p> <p>2. Конфліктне поле в країнах Центральної Азії: Громадянська війна в Таджикистані, міжетнічний конфлікт в Киргизстані, киргизько-таджицький конфлікт 2021 року.</p>
23	<p>Конфлікти на пострадянському просторі</p> <p>1. Проблема територіальної цілісності Грузії.</p> <p>2. Придністровський конфлікт: причини, розвиток, сучасний стан.</p>
24	<p>Конфлікти на пострадянському просторі</p> <p>1. Чеченській війни.</p> <p>2. Дагестанська війна та війна в Інгушетії.</p> <p>3. Протести в Казахстані 2022 року</p>
25	<p>Конфлікти на пострадянському просторі</p> <p>1. Проблема острова (скали) Зміїний в україно-румунських відносинах.</p> <p>2. Угорська національна меншина на Закарпатті в українсько-угорських відносинах.</p> <p>3. Волинська трагедія і акція «Вісла» в українсько-польських відносинах.</p> <p>4. Анексія Криму і російська агресія на Донбасі.</p> <p>5. Переговорні формати врегулювання (Мінськ, Нормандський формат): межі ефективності.</p> <p>6. Російсько-українська війна після 24 лютого 2022 року</p>
26	<p>Міжнародні переговори: поняття, концепції, класифікація, функції</p> <p>1. Поняття "переговори". Основні підходи до дослідження переговорів.</p> <p>2. Теорія мистецтва дипломатичних переговорів Г. Моргентау. Теорія переговорів К.Райта "залізний кулак в оксамитовій рукавичці".</p> <p>3. Погляди на переговорний процес Р.Фішера та У.Юрі.</p> <p>4. Класифікація міжнародних переговорів.</p>
27	<p>Структура переговорного процесу. Підготовка до ведення міжнародних переговорів</p> <p>1. Завдання і проблеми підготовчої роботи. Основні стадії підготовки переговорів</p> <p>2. Етапи ведення переговорів та їх особливості. Етап взаємного уточнення інтересів, концепцій, позицій. Дискусійний етап. Підсумковий етап.</p> <p>3. Стратегії ведення переговорів. Стратегія торгу. Стратегія спільного з партнером пошуку вирішення проблеми. Способи подання позиції.</p> <p>4. Основні тактичні прийоми ведення переговорів.</p>

	<p>5. Проблема переговорної гнучкості і переговори в умовах нерівності сил.</p> <p>6. Види документів за підсумками переговорів.</p>
28	<p>Психологія ділового спілкування та стилі ведення переговорів</p> <p>1. Поняття “національний стиль ведення переговорів”. Роль національних стилів в переговорному процесі.</p> <p>2. Погляди У.Зартмана, М.Бергмана, Р.Коена, Г.Фішера, К.Йонссона.</p> <p>3. Характеристика національних стилів ведення переговорів: американський, німецький, англійський, французький, японський, китайський, арабський.</p> <p>4. Особисті стилі ведення переговорів. Якості “ідеального переговорника”.</p> <p>5. Психологічні аспекти ведення переговорів.</p>
29	<p>Моделі ведення міжнародних переговорів</p> <p>1. Метод жорсткого (конфронтаційного) торгу, м’якої та змішаної стратегії моделі торгу</p> <p>2. Медіаційна модель ведення переговорів</p> <p>3. Інтегративна модель ведення переговорів</p> <p>4. Полемічна переговорна модель</p> <p>5. Моделі принципів переговорів</p> <p>6. Полемічна переговорна модель</p> <p>7. Моделі принципів переговорів</p>
30	<p>PR-супровід переговорного процесу</p> <p>1. Інформаційна революція і політичні переговори</p> <p>2. Концепція інформаційної кампанії на переговорах</p> <p>3. М’які інформаційні технології</p>
31	<p>Посередництво в переговорах</p> <p>1. Посередництво у конфліктах. Функції посередника. Стратегії посередництва. Види посередництва. Нейтральність посередника.</p> <p>2. Поняття "третя сторона". Поняття "спостерігач" та його функції.</p> <p>3. Арбітраж та його функції. "Місії добрих послуг".</p> <p>4. Посередництво держав. Посередництво міждержавних та неурядових організацій. Інші види посередництва. Ефективність посередницьких зусиль.</p>
32	<p>Посередництво в переговорах</p> <p>1. "Місії добрих послуг".</p> <p>2. Посередництво держав. Посередництво міждержавних та неурядових організацій. Інші види посередництва.</p> <p>3. Ефективність посередницьких зусиль.</p>

4.3. Завдання для самостійної роботи

Відповідь на семінарському занятті – це активна участь у обговоренні всіх питань, що виносяться на семінар, підкріплення доповіді цитатами та посиланнями на літературу. Вільне володіння матеріалом доповіді, що дозволяє задавати та відповідати на питання по темі.

Аналітичні завдання:

— це чітко структуровані письмові роботи. Виконується на аркушах А4 (шрифт Times New Roman 14, інтервал 1,5, поля 2, 2, 2, 1; нумерація сторінок обов’язкова) зшивається. Загальний обсяг має бути не менше 12 сторінок і не більше 20 сторінок.

Види аналітичних завдань:

1. Аналіз міжнародного конфлікту;
2. Підготовка переговорів.

Необхідне глибоке вивчення літератури, включаючи додаткову. Необхідно логічно й аргументовано викласти актуальність обраної теми, точки зору дослідників щодо досліджуваної проблеми, зробити самостійні висновки та з урахуванням сучасних вимог оформити науково-довідковий апарат. Аналітичні роботи мають на меті продемонструвати знання і розуміння обраної студентами теми, а також відповідати вимогам наукової аргументації. Щодо досліджуваної тематики навчального курсу це означає, що в аналітичній роботі під номером три обов'язково слід показати рівень розробленості теми, при розкритті її посилатися на сучасну наукову дискусію з проблем методології політичної аналітики.

Загалом написання робіт має підтвердити вміння студента самостійно: визначати наукову проблему; узагальнювати та аналізувати навчальну й наукову літературу; використовувати набуті в процесі навчання теоретико-методологічні знання й практичні навички в аналізі реальних політичних проблем.

Аналітичне завдання 1:

Мета роботи: полягає у обранні студентом міжнародного конфлікту, його первинному вивченні та ідентифікації.

Умови роботи: студент самостійно обирає міжнародний конфлікт, який досліджуватиме протягом практикуму.

Завдання:

1. Обрання об'єкту дослідження.

Студент не обмежується щодо обрання досліджуваного конфлікту. Первинна ідентифікація полягає в:

- встановленні ролі і місця конфлікту в міжнародних відносинах;
- визначенні змін у світовій політиці до яких він призвів;
- визначенні дати його початку і закінчення.
- Причини
- Тип конфлікту (за різними класифікаціями)
- Етапи (фази) конфлікту
- Сторони конфлікту
- Учасники конфлікту

2. Встановлення хронології подій за такою схемою

Дата	Зміст події

** Аналітичне завдання 1 може бути замінене на сертифікат участі у заходах неформальної освіти в межах тематики курсу (питання конфліктології). Участь та наявність сертифікату оцінюється максимально.

Аналітичне завдання 2: Розробка плану проведення переговорів

Необхідно обрати конфлікт щодо якого буде проведено переговори (або відносини країн щодо якоїсь сфери). Визначити дату, місце проведення переговорів, рівень переговорів та слюда учасників. Сформулювати порядок денний та варіанти завершення переговорів.

4.4. Курсова робота

Курсова робота – один із видів наукової роботи, є самостійним навчально-науковим дослідженням студента, виконується у 7 семестрі (заочна форма – у 11 триместрі).

Структура курсової роботи:

- титульна сторінка (з вказаними – темою, прізвиськом автора, факультету і кафедри, де вчиться студент, прізвиськом і регаліями викладача);
- зміст;
- вступ (актуальність проблеми та ступінь її розробленості);
- основна частина;
- висновки, рекомендації;
- список використаної літератури.

При написанні курсової роботи потрібно використовувати різні наукові і науково-популярні джерела (монографії, наукові збірники, наукові журнали тощо). Обсяг курсової роботи – 40 сторінок друкованого тексту (вимоги визначені у Moodle 3).

Тематика курсових робіт (це орієнтовний перелік, тема формулюється індивідуально із керівником з врахування наукових інтересів студента та в межах освітнього компоненту)

1. Взаємозв'язок насильства й конфліктів на світовій арені
2. Цілі та наслідки діяльності Міжнародного трибуналу по Руанді
3. Китайський національний стиль ведення переговорів
4. Роль американських держав у боротьбі із наркотрафіком у Латинській Америці
5. Перша громадянська війна у Лівії: передумови, перебіг та наслідки
6. Найманці: їх поява, еволюція та вплив на регіональні конфлікти у XXI столітті
7. Арабо-ізраїльське протистояння на початку XXI ст.
8. Громадянська війна в Гватемалі (1960-1996 рр.)
9. Теорія та практика залучення «третьої сторони» в урегулюванні конфліктів
10. Боснійська війна (1992-1995 рр.)
11. Турецько-курдський конфлікт
12. Війна в Іраку 2003-2011 рр.: причини, сутність та наслідки
13. Рух неприєднання та врегулювання міжнародних конфліктів
14. Війна за Незалежність Хорватії (1991-1995 рр.)
15. Німецьке питання в міжнародних відносинах як конфліктне поле в «холодній війні»
16. Американський національний стиль ведення переговорів
17. Арабський стиль ведення переговорів
18. Інформаційна складова сучасних конфліктів
19. Чеченські війни
20. Міжнародна дипломатія у врегулюванні конфліктів під час розпаду Югославії
21. Дарфурський конфлікт
22. Перуано-еквадорський територіальний конфлікт 1995 р.
23. «Водне» питання у пакистансько-індійських відносинах: міжнародно-політичний та соціально-гуманітарний виміри
24. Роль мережевих ЗМІ в сучасних міжнародних конфліктах
25. Трайбалізм як чинник конфліктогенності в Африці
26. Концепція «зіткнення цивілізацій» С. Гантінгтона
27. Концепція балканізації в сучасній конфліктології
28. Феномен «кольорових революцій» у сучасній конфліктології
29. Діяльність Афросоюзу з урегулювання конфліктів
30. Посередництво у міжнародних конфліктах

4.5. Забезпечення освітнього процесу

Розміщення елементів курсу на освітній платформі Moodle
Використання проектора.

5. Підсумковий контроль

Перелік запитань до іспиту

1. Перші згадки про конфліктологію. Становлення конфліктології як науки.
2. Формування вітчизняної школи конфліктології.
3. Поняття конфлікту та його сутність.
4. Основні теорії конфлікту: функціоналістські, структурні, соціологічні. Вчення Д. Белла, К. Боулдінга, М. Крозье, А. Турена, Ю. Гальтунга.
5. Класифікація конфліктів, типи та причини конфліктів.
6. Динаміка, етапи та функції конфлікту. Життєвий цикл конфлікту.
7. Поняття соціального конфлікту, його природа, причини та сутність. Типи соціальних конфліктів.
8. Політичний конфлікт: визначення, сутність, особливості аналізу. Класифікація політичних конфліктів.
9. Поняття інвайроментальної агресії та її роль у політичних конфліктах.
10. Концепція «війни за ресурси», «рибні» конфлікти, конфлікти через забруднення атмосфери та морських вод.
11. Сутність і причини етнополітичних конфліктів. Тенденції етнополітичних конфліктів та шляхи їх врегулювання.
12. Проблема наукового визначення міжнародного конфлікту.
13. Міжнародна криза як форма міжнародного конфлікту.
14. Структура міжнародного конфлікту. Фази міжнародного конфлікту.
15. Міжнародні економічні, енергетичні та релігійні конфлікти.
16. Типологія міжнародних конфліктів.
17. Проблематика регіональних і локальних конфліктів.
18. Конфлікти між державами Глобального Півдня та Глобальної Півночі.
19. Нові конфлікти та інформаційні війни.
20. Теорія справедливої війни.
21. Гегемонія в сучасному світі та її вплив на міжнародні відносини.
22. Асиметричні конфлікти.
23. Природа тероризму, поняття міжнародного тероризму. Основні риси сучасного тероризму. Суб'єкти терористичної діяльності, їхні стратегії, системи мотивацій, цілі та засоби.
24. Проблеми боротьби з міжнародним тероризмом. Концепція «глобальної війни проти терору».
25. Поняття та сутність гібридної війни.
26. Методи ведення гібридної війни.
27. Управління міжнародними конфліктами: поняття, умови, чинники. Проблема запобігання міжнародним конфліктам.
28. Способи і механізми врегулювання конфліктів.
29. Участь ООН у врегулюванні регіональних конфліктів.
30. Сучасне поняття міжнародної безпеки. Основні загрози міжнародній безпеці.
31. Моделі безпеки постбіполярного світу
32. Палестинська проблема у 1960–1990-х роках. Сучасний стан арабо-ізраїльського конфлікту. Арабська весна 2010 року та підвищення конфліктності в регіоні.
33. Громадянська війна в Сирії та її наслідки.

34. Конфлікт у Ємені.
35. Конфлікт у Судані.
36. Індо-пакистанський конфлікт і війни за Кашмір.
37. Війна у В'єтнамі: перебіг, наслідки, Паризька мирна конференція.
38. Афганський конфлікт 1979–1989 рр., операція НАТО, сучасний стан.
39. Історичні передумови кіпрської проблеми, конфлікт між Грецією та Туреччиною, поділ Кіпру, перспективи врегулювання.
40. Етнічні конфлікти в Іспанії (баски, каталонці), Великій Британії (Північна Ірландія, Шотландія), Франції (Корсика).
41. Вихід Словенії зі складу Югославії, Десятиденна війна.
42. Війна за незалежність Хорватії.
43. Боснійська війна.
44. Проблема Косово. Роль НАТО, ООН, ОБСЄ, ЄС у вирішенні конфліктів. Сучасний стан конфлікту між Косово та Сербією.
45. Тайванські кризи 1950–1990-х років, сучасний стан тайванської проблеми.
46. Вірменсько-азербайджанський конфлікт: причини, перебіг, сучасні відносини.
47. Громадянська війна в Таджикистані, міжетнічні конфлікти в Киргизстані, киргизсько-таджицький конфлікт 2021 року.
48. Придністровський конфлікт.
49. Проблема територіальної цілісності Грузії.
50. Чеченські війни, Дагестанська війна, війна в Інгушетії, протести в Казахстані 2022 року.
51. Проблема острова Зміїний у відносинах України і Румунії.
52. Угорська національна меншина на Закарпатті.
53. Волинська трагедія і акція «Вісла».
54. Анексія Криму і російська агресія на Донбасі.
55. Російсько-українська війна після 24 лютого 2022 року.
56. Поняття переговорів, їх концепції, класифікація і функції. Теорії переговорів Г. Моргентхау, К. Райта, Р. Фішера, У. Юрі.
57. Структура переговорного процесу.
58. Завдання і проблеми підготовчої роботи.
59. Етапи ведення переговорів: уточнення інтересів, дискусійний, підсумковий.
60. Стратегії переговорів: торг, спільний пошук рішень. Тактичні прийоми ведення переговорів.
61. Види документів за підсумками переговорів.
62. Поняття національного стилю ведення переговорів. Роль національних стилів. Погляди У. Зартмана, М. Бергмана, Р. Коена, Г. Фішера, К. Йонссона.
63. Характеристика американського, німецького, англійського, французького, японського, китайського, арабського стилів.
64. Особисті стилі переговорів. Якості ідеального переговорника.
65. Моделі ведення переговорів: жорстка, м'яка, змішана, медіаційна, інтегративна, полемічна, принципові переговори.
66. Інформаційна революція і політичні переговори. Концепція інформаційної кампанії на переговорах.
67. Посередництво у конфліктах, функції посередника, стратегії та види посередництва.
68. Поняття третьої сторони, спостерігача та їх функції.
69. Арбітраж і місії добрих послуг.
70. Посередництво держав, міждержавних та неурядових організацій. Інші види посередництва.

Чорноморський національний університет імені Петра МогилиРівень вищої освіти перший (бакалаврський)Спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії / С3 Міжнародні відносиниСеместр 8Навчальна дисципліна Конфліктологія та теорія переговорів**ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1**

1. Структура і функції переговорів.
2. Війна за Незалежність Хорватії (1991-1995 рр.).

Затверджено на засіданні
кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики
Протокол № від « » листопада 2025 року

Завідувач кафедри О.В. ШевчукЕкзаменатор І.В. Габро* *Відповідь на кожне питання білету оцінюється 20 балів максимум***6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання****Денна форма****Графік контрольних заходів та рейтингова шкала оцінювання (7 семестр)**

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Усні відповіді на семінарських заняттях	4*15=60
2	Аналітичне завдання 1	40
	Всього	100

Графік контрольних заходів та рейтингова шкала оцінювання (8 семестр)

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Усні відповіді на семінарських заняттях	2*24=48
2	Аналітичне завдання 2	12
3	Іспит	40
	Всього	100

1. Відповідь на семінарі у 7 семестрі оцінюється за 4-бальною шкалою, де:

Оцінка 4 бали ставиться у випадку:

студент вільно володіє, визначеними програмою, знаннями й уміннями;
правильно і в достатній кількості добирає необхідні для відповіді факти;
висловлює власне ставлення до навчального матеріалу;
відповідь чітка і завершена;
мова добра.

Оцінка 3 бали ставиться у відповідності з попередніми вимогами, але:

студент має незначні ускладнення при використанні визначених програмою знань і умінь; при доборі фактів припускається незначних помилок; власне ставлення студентом висловлюється, але в аргументації зустрічаються окремі неточності; мова добра.

Оцінка 2 бали ставиться в такому випадку:

студент користується лише окремими знаннями й уміннями; порушує логіку викладу; відповідь недостатньо самостійна; аргументація слабка; є невеликі помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках; мова спрощена.

Оцінка 2 бали ставиться в такому випадку:

студент користується лише окремими знаннями й уміннями; порушує логіку викладу; відповідь недостатньо самостійна; аргументація слабка; є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках; мова спрощена.

Оцінка 0,5-1 бал ставиться в разі незнання більшої частини матеріалу, відсутності будь-якої логіки викладу, а саме:

студент не володіє необхідними для здійснення завдання уміннями; головного фактичного матеріалу не знає.

2. Відповідь на семінарі у 8му семестрі оцінюється за 2-бальною шкалою, де:

Оцінка 2 бали ставиться у випадку:

студент вільно володіє, визначеними програмою, знаннями й уміннями; правильно і в достатній кількості добирає необхідні для відповіді факти; висловлює власне ставлення до навчального матеріалу; відповідь чітка і завершена; мова добра.

Оцінка 1 бал ставиться у відповідності з попередніми вимогами, але:

студент має незначні ускладнення при використанні визначених програмою знань і умінь; при доборі фактів припускається незначних помилок; власне ставлення студентом висловлюється, але в аргументації зустрічаються окремі неточності; мова добра.

Оцінка 0,5 бала ставиться в такому випадку:

студент користується лише окремими знаннями й уміннями; порушує логіку викладу; відповідь недостатньо самостійна; аргументація слабка; є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках; мова спрощена.

** Студент може отримати максимальну кількість балів за будь-який семінар без відповіді за наявності сертифікату участі у заходах неформальної освіти в межах теми конкретного семінару.

3. Аналітичне завдання 1 оцінюється:

- 40 балів – виконано повний аналіз конфлікту
 29-39 бали – зроблено аналіз конфлікту, однак не розлого
 28-18 балів – фази та етапи конфлікту визначено, визначено передумови, вказано наслідки, однак не визначено шляхи вирішення конфлікту;
 7-17 балів - фази та етапи конфлікту визначено, визначено передумови, однак не вказано наслідки або не визначено шляхи вирішення конфлікту;
 0-6 балів – визначено передумови, однак не вказано наслідки або не визначено шляхи вирішення конфлікту.

** Аналітичне завдання 1 може бути замінене на сертифікат участі у заходах неформальної освіти в межах тематики курсу (питання конфліктології). Участь та наявність сертифікату оцінюється максимально.

Аналітичне завдання 2 оцінюється:

- 12 балів – розроблено детальний план проведення переговорів (враховано час, місце, кількісний та якісний склад учасників, стратегію та тактику)
 8-10 балів – розроблено не досить детальний план проведення переговорів (враховано час, місце, кількісний та якісний склад учасників, втім не висвітлено стратегію та тактику)
 1-7 - розроблено загальний план без деталізації.

4. Допуск до іспиту – 20 балів.

Оцінювання результатів навчальної діяльності студентів здійснюється з урахуванням індивідуальних особливостей студентів і передбачає диференційований підхід в його організації.

Оцінюватися може виконання студентами будь-яких навчальних завдань, під час роботи над якими студенти демонструють власне аналітичне мислення: розгорнуті і стислі усні відповіді, письмові роботи, виступи в дискусіях тощо.

При цьому враховується:

- розуміння студентами взаємозв'язків між історичними подіями, уміння порівнювати, пояснювати, аналізувати та критично оцінювати історичні факти;
- самостійність мислення;
- використання різних джерел історичних знань, з розумінням їх особистостей, умінням їх характеризувати і оцінювати;
- правильність і достатність добору історичних фактів для розв'язування поставлених викладачем завдань;
- чіткість і завершеність викладу;
- мовна грамотність.

Відповідність підсумкових семестрових рейтингових оцінок у балах оцінкам за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною	Оцінка за шкалою ECTS
----------------	------------------------	-----------------------

	шкалою		
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81	Добре	C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66	Задовільно	E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

9. Список рекомендованої літератури

Основа

1. Білецька Т. В., Ігнат'єва Т. В. Міжнародні конфлікти сучасності: теорія і практика аналізу: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський, 2020. 50 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1dppwzxcgzYU6Vk9M2schEn1P_vULc42/view?usp=sharing
2. Блінов О. А. Психологія переговорів : підручник / Нац. авіац. ун-т, Приват. ВНЗ "Європ. ун-т". Київ : Талком, 2024. 293 с.
3. Бровко О.В. Сучасні міжнародні відносини: навчальний посібник. Одеса: Видавництво Одеського національного університету, 2023. 280 с.
4. Ващенко І. В., Кляп М. І. Конфліктологія та теорія переговорів : навч. посіб. К.: Знання, 2013. 408 с.
5. Виговська О. Теорія та практика міжнародних переговорів : навч.-метод. посіб.. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2023. 220 с.
6. Воевутко Н. Турецьке вторгнення на Кіпр 1974 року та його вплив на формування національної системи професійної підготовки вчителів // Мат. круглого столу. м. Маріуполь. 2014. С. 28-37.
7. Герасимович В. А. Національний стиль як невід'ємний атрибут процесу політичних переговорів // Політикус. 2016. Вип. 2. С. 60-62.
8. Гібридна війна: in verbo et in praxi : монографія / під заг. ред. : Р. О. Додонова; Донецький національний університет імені Василя Стуса. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2017. 412 с. URL : <https://jmonographs.donnu.edu.ua/article/view/3781>
9. Драган О.В. Локальна війна та воєнний конфлікт: поняття та міжнародний досвід // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2025. Том 4 № 87. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/325624>
10. Ель, Баян Максед Салех. Єменський конфлікт в рамках «холодної війни» на Близькому сході: геополітичний аспект // Сучасне суспільство. 2019. Випуск 1 (17). С. 16-27.
11. Єременко Л. В. Є 70 Конфліктологія: навчальний посібник. Мелітополь: ФО-П Однорог Т. В., 2018. 219 с.
12. Індекс війни. 2022. Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка, Аналітичний центр балканських досліджень та Фондація Global Ukraine. Київ: 2023. 76 с. URL: <https://ussd.org.ua/wp-content/uploads/2023/01/indeks-vijny2022.pdf>
13. Ковальський С. Миротворчість ООН на Кіпрі // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. 2014. №123. С. 212-217.
14. Матвійчук Т. Ф. Конфліктологія: навчально-методичний посібник. Львів : Вид-во «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2018. 76 с
15. Маркітантов В.Ю., Рибщун О.В., Віннічук О.В. Російська гібридна війна: від доктрини до тактики : навчальний посібник. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 248 с. URL: https://politkaf.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/hibrydnavijna_2.pdf
16. Тихомирова Є. Б., Постоловський С.Р. Конфліктологія та теорія переговорів : Підручник. Рівне: Перспектива, 2017. 240с.
17. Тригуб О.П., Тригуб П.М. Реферати, курсові, кваліфікаційні та магістерські роботи: Методичні рекомендації для студентів галузі знань «Міжнародні відносини». Вид. 5-е, доповнене та перероблене. Миколаїв, 2018. 80 с.
18. Шаран О. В. Національні та міжнародно-політичні механізми протидії сепаратизму в Іспанії (на прикладі Каталонії) // Гілея: науковий вісник. 2018. Вип. 134. С. 386-392.

19. Шевель, І. П., Лікарчук, Д. С. Політико-соціальні аспекти російсько-української війни 2014-2022 РР. Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти. 2022. № 10. С. 86–99. <https://doi.org/10.31866/2616-745X.10.2022.269480>
20. Шипка Р. Моделі міжнародних переговорів // Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. 2012. Випуск 30. С. 87–92.
21. Nabro I., Vovchuk L., Fedorenko M, Zholonko T. Preventive diplomacy as a tool for conflict solutions in Eastern Europe // Cuestiones Politicas. 2021. Vol. 39. № 71. С. 492-504. DOI: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.3971.27>

Додаткова:

1. Бжезинський З. Велика шахівниця. Л.; Івано-Франківськ: Лілея НВ, 2000. 236 с.
2. Бізнес-переговори та посередництво: психологічний аспект : навчальний посібник / М. Ю. Заушнікова, Р. А. Калениченко, А. С. Коханець ; Держ. податковий ун-т ; Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. - Ірпінь : Державний податковий університет, 2024. - 195 с.
3. Бондаренко, А. Військова агресія РФ: війна в Грузії 2008 р., анексія Криму та бойові дії на Донбасі 2014 р., «Сувальський коридор» // Українознавство. 2019. № 4. С. 224–240. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukr_2019_4_18
4. Віднянський С. Російсько-українська війна: геополітичний контекст // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки, 2022. URL: https://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.ojs-doi-10_15407_mzu2022_31_010/c/articles-2153607.pdf.pdf
5. Вітман К. М. Придністровський конфлікт: сучасний етап врегулювання // Актуальні проблеми політики: Збірник наукових праць / Керівник авт. кол. С. В. Ківалов; відп. за вип. Л. І. Кормич. Одеса: «Фенікс», 2009. Вип. 37. С. 9-20. <http://hdl.handle.net/11300/194>
6. Габро І., Шевчук О. Екологічна дипломатія ЄС в Арктичному регіоні // Європейські історичні студії. 2023. № 26. С. 6-17. DOI: <https://doi.org/10.17721/2524-048X.2023.26.1>
7. Габро І.В., Куріленко А. Історичні передумови та причини російсько-грузинської війни 2008 року // Старожитності лукомор'я. № 3.2021. С. 128-134. DOI: <https://doi.org/10.33782/2708-4116.2021.3.83>
8. Габро І., Гринюк А. Миротворча діяльність у зовнішній політиці Канади // Старожитності Лукомор'я, 2023. № 3 (18), С. 82-90. <https://doi.org/10.33782/2708-4116.2023.3.215>
9. Дорошко М.С. Придністровський конфлікт в Республіці Молдова: геополітичний контекст // Актуальні проблеми міжнародних відносин. Випуск 114 (Частина І), 2013.С. 3-10.
10. Дьяков О.А. Україна-Румунія: проблема делімітації континентального шельфу та виключних економічних зон // Стратегічні пріоритети, №4(5), 2007 р. С. 178-184.
11. Забара В. Боснія і Герцеговина: «міжнародний протекторат» чи «умовно-суверенна країна» // Гілея: науковий вісник. 2013. № 75. С. 144-146.
12. Золкіна М. Каталонська незалежність або як Барселона відкрила скриньку пандори / Фонд «Демократичні ініціативи ім. Ілька Кучеріва». URL: <https://dif.org.ua/article/katalonska-nezalezhnist-abo-yak-barselona-vidkrila-skrinku-pandori>
13. Кривошея І., Якименко Л. Участь ОБСЄ у вирішенні збройних конфліктів на пострадянському просторі: проблема Нагірного Карабаху (1992–2016) і Донбасу (2014–2016) (на матеріалі електронних видань) // Гілея: науковий вісник. 2016. Вип. 110. С. 122-129.
14. Нейган П. Вінстон. Толерантність та міжнародний правопорядок // Демони миру та боги війни. К.: Політ. думка, 1997. С. 116-134.
15. Рудь І. Придністровський конфлікт: основні причини й сучасний стан протистояння // Україна: події, факти, коментарі. 2019. № 1. С. 34–39. URL: <http://nbuviar.gov.ua/images/ukraine/2019/ukr1.pdf>.

16. Смолій В.А., Ясь О.В. Сучасна російсько-українська війна у світлі постколоніалізму // Вісник Національної академії наук України. 2022. № 6. С. 3-16. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/185216>
17. Хантінгтон С. Зіткнення цивілізацій // Філософська і соціологічна думка. 1996. № 1-2.
18. Шаран О. Чинники сепаратизму у Косово // Сучасні тенденції міжнародних відносин: політика, економіка, право: зб. наук. праць VII щорічної міжнародно-наукової конференції (м. Львів, 7.03.2017). Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2017. С. 75-82.
19. Habro, I., Shevchuk, O. The position and actions of the People's Republic of China regarding the russian-ukrainian war // Acta de Historia & Politica: Saeculum XXI . 2023 № 6 С. 7-14 DOI: <https://doi.org/10.26693/ahpsxxi2023.06.007>
20. Habro, I., Shevchuk, O. The Position of Japan and South Korea Regarding the Russian-Ukrainian War // Acta De Historia & Politica: Saeculum XXI, 2023. Special Issue. С. 72-79. <https://doi.org/10.26693/ahpsxxi2023.si.072>